

یادداشت

احتیاط، شرط عقل روزهای خوب بورس

علی اسلامی بیدگلی*

اینکه مردم این روزها به جای سرمایه‌گذاری در ارز، طلا، بخش سفته بازی مسکن و ائومبیل، تصمیم گرفته‌اند در بازار سرمایه سرمایه‌گذاری کنند، اقدام شایسته و قابل تقدیری است و قطعا رشد ارزهای خارجی و قیمت‌های جهانی، فرصت‌های قابل توجهی را در هر دو حوزه افزایش عایدی هر سهم و ارزش جایگزینی بسیاری از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس خواهد داشت.
طی ماه‌های گذشته منابع مالی سرگردان در جامعه از بازاری به‌سوی بازار دیگر در حال گردش بوده‌است. متأسفانه در ماه‌های پایانی سال ۹۶ و ابتدایی ۹۷، مردم سرمایه خود را به سمت بازار ارز هدایت کردند و به واسطه فشار تقاضا، نرخ ارز در بازار آزاد به صورت لجام گسیخته به روند صعودی خود ادامه داد تا به نقطه‌ای رسید که منجر به رشد بی‌رویه قیمت کالا‌های اساسی و ضروری مبتنی بر ارز شد.

پس از رشد نرخ ارز، برخی از سرمایه‌گذاران به‌سمت خرید سکه و طلا روی آوردند. هجوم به بازار طلا نیز منجر به رشد حدود ۱۰۰ درصدی بهای سکه شد. حتی طرح پیشنهادی در پیش فروش سکه نیز نتوانست کفاف حجم زیاد تقاضا را بدهد و به همین دلیل پس‌از مدتی متوقف شد. اما این پایان ماجرا نبود، با بروز حباب بیش از ۵۰۰ هزار تومانی در سکه و عبور نرخ دلار و یورو در بازار غیر رسمی از مرزهای روانی، منابع ابتدا به سمت بازار خودرو و سپس به سوی بازار مسکن هدایت شد.

ورود این منابع به بازارهای خودرو و مسکن نیز منجر به رشد بیش از ۳۰ درصدی قیمت انواع خودرو در بازار آزاد و رشد کم سابقه قیمت مسکن در کشور به خصوص برخی از مناطق پرتقاضا شد. این درحالی است که افزایش نرخ در این بازارها هیچ کمکی به بخش مولد اقتصاد نمی‌کند. مسکن در بعد سفته بازی خود رشد کرده و خودرو نیز در بازار آزاد که عمده آن در دست دلالتان است، رشد داشته‌است و با توجه به محدودیت‌های افزایش قیمت در خودروهای داخلی، حتی در جهت بهبود منابع مالی خودروسازان و بخش‌های وابسته آن هم کمکی نکرد. اکنون به نظر می‌رسد که با رشد این بازارها، منابع در حال حرکت به سمت بازار سرمایه است. با ورود این منابع به سمت بازار سرمایه، شاخص از مرز ۱۳۳ هزار واحد فراتر رفته و رکوردهای تاریخی بی‌سابقه‌ای را به ثبت رسانده است. بدون شک ورود منابع مالی سرگردان به سمت بازار سرمایه، در نوع خود بیشترین میزان تأثیرگذاری در رونق اقتصادی را دو مقایسه با سایر حوزه‌هایی که به آن اشاره شد، خواهد داشت. ذکر این نکته لازم است که دلیل رشد قابل ملاحظه منابع ورودی به بازار سرمایه، توقف رشد در سایر بخش‌ها و البته جذابیت کمتر بازار پول و اوراق بدهی است. در این بین سهام شرکت‌هایی که صادرات دارند یا قیمت محصولات آنها بر مبنای قیمت‌های جهانی محاسبه می‌شود، بیشترین میزان منابع نقدی ورودی و تقاضا را به خود اختصاص داده است.

برهمنین اساس شرکت‌های فلزی، معدنی و پتروشیمی‌ها، بیشترین اقبال را برای سرمایه‌گذاران داشته‌اند و بیش از ۷۰ درصد از رشد شاخص طی روزهای اخیر، به صورت مستقیم و غیرمستقیم مربوط به این حوزه‌ها بوده‌است. رشد ارزهای خارجی در برابر ریال و افزایش نرخ‌های جهانی این دسته از محصولات در کنار دلایلی که در ابتدا ذکر شد، عواملی است که منجر به افزایش انتظاری درآمد این دسته از شرکت‌ها شده است. پیش‌بینی می‌شود با فرض ثبات سایر متغیرها، عایدی سال ۹۷ بسیاری از شرکت‌های صنایع مورد اشاره، رشد بیش از ۵۰ درصدی را تجربه کند و بدیهی است که با این نرخ رشد در عایدی هر سهم، برخی از سرمایه‌گذاران از ریسک سیاسی صرف‌نظرکرده و به خرید سهام در بازار سرمایه اقدام کنند. در این شرایط به نظر می‌رسد که سرمایه‌گذاران به خصوص تازه واردها باید دقت زیادی در نوع و نحوه خرید سهام داشته‌باشند. بر همین اساس کماکان توصیه می‌شود سرمایه‌گذارانی که آشنایی کمتر یا تجربه اندکی در بازار سرمایه دارند، به صورت غیرمستقیم و از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری اقدام به سرمایه‌گذاری کنند. این صندوق‌ها دارای دو ویژگی نقد شوندگی بالاترو ریسک پایین‌تر به‌دلیل تنوع بخشی هستند.

با تأکید توصیه می‌شود، سرمایه‌گذاران از خرید اعتباری به واسطه احتمال بروز ریسک‌های سیاسی یا کاهش قیمت‌های جهانی و نوسان نرخ ارز و همچنین از تصمیمات هیجانی اجتناب کنند.

*کارشناس بازار سرمایه

ظهر بود و آفتاب در سوزان‌ترین حالت خود. زیر پل سید خندان دسته‌دسته راننده تاکسی‌ها،در انتظار رسیدن مسافر هر کدام به نحوی خود را سرگرم می‌کردند. یکی ناهار می‌خورد، عده‌ای گروه گروه با هم به گفت‌وگو نشسته بودند، عده‌ای سعی در جذب مسافر داشتند و قطعا با آوای جذب مخاطب آنها آشناییم‌که:

- تجریش یگ نفر حرکت
- تهران پارس ۲ نفر
- میدون فاطمی سمند زرد الان حرکت می‌کنه! بفرمایید.

در میان هیاهو و گرمای ظهر مرداد، آمده بودم که با راننده تاکسی‌ها که در طول روز از سیاست تا اقتصاد و فرهنگ و وضعیت اجتماع را در مسیرهای پر ترافیک خود با مسافران به بحث و گفت‌وگو می‌گذرانند،در مورد سرمایه‌گذاری در بورس حرف بزنم!

تشخیص چهره افراد برای این که بفهمم چه کسی حوصله دارد در مورد این موضوع حرف بزند یا اصلا در مورد هر موضوعی حرف بزند، سخت تر از آن بود که فکر می‌کردم. به هر حال گرمای مرداد به تنهایی می‌تواند هر باحوصله‌ای را بی حوصله کند.

به سراغ پیرمرد راننده خط تهران پارس رفتم که به تازگی نهارش را تمام کرده بود و می‌خواست به انتظار مسافر بنشیند. چند ماشین مانده بود تا نوبتش شود و اگر حوصله داشت حرف بزند، یعنی سکه‌ام روی شانس افتاده بود.

سلام که کردم،با روی خوش و خندان پاسخ داد. فکر می‌کرد که می‌خواهم بپرسم ماشین‌های فلان مسیر کجا ایستاده‌اند. گفتم که خبرنگارم. می‌توانم چند دقیقه‌ای وقتتان را بگیرم؟ با خنده ای گشاده‌روتر از خنده قبلی خود گفت آره تا وقتی نوبتم بشه و مسافرها سوار شوند.

- شما کد بورسی دارید؟

- کد بورسی چیه؟ از کجا می‌گیرند؟

- از کارگزاری‌ها. برای ورود به بورس و خرید و فروش سهام از آن استفاده می‌کنند.

- ندارم. من که نمی‌توانم سهام خرید و فروش کنند. این کارها برای از ما بهترونه! ما تمام پس اندازمان را هم ببریم، آخرش ضرر می‌کنیم و سرمان را کلاه می‌گذارند و به خاگ سیاه می‌نشینیم. البته لزوما هر کسی که وارد بورس شود، ضرر نمی‌کند. اما اگر با علم و آگاهی و استفاده از مشاوران سرمایه گذاری وارد شوید، احتمال ضرر و زیان شما خیلی کم می‌شود. صندوق‌های سرمایه گذاری بورسی هم برای افرادی مثل شما که آگاهی زیادی ندارند، طراحی شده‌است. از آن‌ها اطلاع دارید؟

- والا اطلاعات دقیقی ندارم اما چند وقت پیش پسرم پس اندازش را به بانک برده بود که حساب پس‌انداز باز کند، مسئول بانک گفته‌بود که می‌تواند در یگ صندوق مشترک با بورس که خود بانک سود آن را تضمین می‌کند، ورود کند و سود آن از بانک بیشتر است.

بلند شد برود از فلاسکش چایی بریزد. یکی دیگر از راننده‌ها هم به سمت ماشینش آمد تا از او یک لیوان چایی بگیرد.

پیرمرد خندان خط سید خندان-تهران‌پارس با خنده گفت: احمد آقا این خانوم خبرنگاره. می‌پرسه تا حالا توی بورس رفتم یا نه! احمد آقا شما تا حالا توی بورس رفتی؟

احمد آقا با تعجب نگاه کرد و گفت: نه والا. اما خیلی‌ها رو می‌شناسم که رفتند و پولدار شدند. خیلی‌ها رو هم می‌شناسم

آشنایی با شاخص بورس

بهنام بهزادفر*

شاخص‌ها به‌منزله معیارهایی هستند که به وسیله آن‌ها می‌توان کمیت، کیفیت و یا سقوط یک موضوع را اندازه‌گیری کرد. از آنجا که بررسی و تجزیه و تحلیل موضوعات نیازمند اطلاعات مناسب است، شاخص‌ها اولین مجموعه اطلاعات در مورد یک موضوع را به دست می‌دهند و درواقع، اولین پل ارتباطی کارشناس با موضوع مورد نظر است. شاخص را می‌توان نماگری دانست که سطح عمومی قیمت ها را نشان می‌دهد. به صورت کلی شاخص نشان‌دهنده سطح عمومی پارامتری مشخص (به طور معمول قیمت یا بازدهی) در میان گروهی از متغیرهای مورد بررسی تعریف می‌شود. ویژگی شاخص ها را میتوان به صورت زیر دسته بندی کرد:

شاخص ها سطح قیمت را در مقایسه با تاریخ مشخصی که تاریخ مبدا نام دارد نشان میدهند؛

به طور معمول میزان شاخص ها در تاریخ مبدا ۱۰۰ در نظر گرفته میشود؛ اگر عدد شاخص یک سال پس از آغاز محاسبه یا همان تاریخ مبدا ۲۰۰ شود نشان میدهد که سطح عمومی قیمت ها دو برابر شده است؛

کاهش یا افزایش شاخص لزوماً به معنای صعود یا نزول کل شرکت ها نیست.

شاخص کل قیمت بورس

بورس اوراق بهادار تهران از فروردین ماه ۱۳۶۹ اقدام به محاسبه و انتشار شاخص قیمت خود با نام تپیکس کرد.

شاخص کل قیمت بورس تهران (TEPIX)، سهام تمام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس را در بر می‌گیرد و در صورتی‌که نماد شرکتی بسته باشد یا برای مدتی معامله نشود، قیمت آخرین معامله آن در شاخص لحاظ می‌شود. تعداد سهام منتشره شرکت‌ها و قیمت آنها که در مجموع ارزش بازار آنها

میشود، معیار وزن‌دهی در شاخص مزبور است. نحوه محاسبه این شاخص نیز همانند همه شاخصهای مشابه سادگی در محاسبات بر اساس شاخص لاسپیزز است.

به طور معمول موارد زیر موجب تعدیل پایه شاخص می‌شوند:

افزایش عمود از طریق آورده نقدی؛

افزایش تعداد شرکت های مشمول شاخص؛

کاهش تعداد شرکت های مشمول شاخص؛

تجزیه شرکتها؛

ادغام شرکتها.

شاخص کل بورس(قیمت و بازده نقدی)

شاخص قیمت و بازده نقدی یا همان شاخص بازده کل با نماد TEDPIX از فروردین ۱۳۷۷ در بورس تهران محاسبه و منتشر شده‌است. تغییرات این شاخص نشانگر بازده کل بورس است و از تغییرات قیمت و بازده نقدی پرداختی، متأثر می‌شود. این شاخص کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در

رانندگان تاکسی چقدر بورس را می‌شناسند؟

سید خندان ، ۳۳ سهم!

خانم جوانی که در کنار آقای خریدار عرضه اولیه نشسته‌بود، از چند و چون عرضه اولیه پرسید که این همشهری نسبتاً آگاه به بورس برای او توضیح داد که عرضه اولیه به زمانی گفته می‌شود که یک شرکت برای اولین بار می‌خواهد سهام خود را در بازار عرضه کند. قیمتی که عرضه می‌شود در روزهای متوالی پس از عرضه‌روند روبه‌رشدی دارد، بنابراین بورس بازان علاقه دارند سهام بخرند.

مسافر خانم؛ یعنی چقدر سود می‌دهد؟

مسافر آقا: برای چند روز متوالی که اکثر اوقات به ۱۰ روز می‌رسد،روزی ۵ درصد می‌دهد. البته من متذکر شدم که مثال نقض این موضوع هم در بازار وجود دارد که سهام شرکتی عرضه شود،اما از قیمت عرضه آن در روزهای پس از عرضه کم شود. هر چند این موارد، جزو موارد استثناست اما این موضوعات گویای این است که هیچ سودی در بورس مطلق نیست، بلکه همه چیز با ریسک همراه است.

آقای راننده: حالا اگر بخواهیم وارد این بورس شویم، باید چقدر پول داشته باشیم؟

- هرچقدر که بخواهید. هرچقدر که می‌توانید روی آن ریسک کنید

که دار و ندارشون رو بردند توی بورس و آخرش بیچاره شدند.

همین که خواستم از احمد آقا راجع به «خیلی»‌های تعریف اثن ببرسم، یکی دیگه از راننده‌ها صداش کرد که ماشینت پر شد . بیا.

از چند راننده دیگر در مورد بورس پرسیدم، یکی می‌گفت گاهی که رادیوی ماشین را روشن می‌کند، می‌شوند که گوینده می‌گوید شاخص بورس تهران بالا رفت یا پایین آمد، اما تا به حال تصمیم برای ورود به بورس نداشته‌است. یکی می‌گفت وقتی فیلم گرگ وال استریت را دید، بورس برایش جذاب شد و فکر کرد که می‌تواند یک شبه پولدار شود، اما با کمی تحقیق متوجه شده که به این آسانی‌ها نیست و قیدش را زده‌است.

به قیمت یا با حباب؟

سوار تاکسی شدم که به میدان صنعت بروم. با راننده تاکسی سر صحبت را باز کردم و طبعاً مسافران هم وارد گفت‌وگو شدند. یکی از مسافران می‌گفت دوستی دارد که در کارگزاری کار می‌کند، قبلاً زمان عرضه اولیه،برایشان سهام عرضه اولیه می‌خرد، اما الان که سیستم عرضه اولیه فرق کرده، به اندازه قبل نمی‌توانند از عرضه اولیه ها سود کنند. چون تعداد سهامی که بهشان تعلق می‌گیرد، کم شده‌است.

فرهنگ سرمایه گذاری

یکی می‌گفت

وقتی فیلم

گرگ وال

استریت را دید،

بورس برایش

جذاب شد و

فکر کرد که

می‌تواند یک

شبه پولدار

شود، اما با کمی

تحقیق متوجه

شده که به این

آسانی‌ها نیست

و قیدش را

زده‌است

آقای راننده: یعنی قیمت هر سهم چقدر است؟

- سهام بازار در یک پایه قیمتی هستند که از زیر ۱۰۰ تومان تا ۳ هزار تومان و ۴ هزار تومان را شامل می‌شود.

راننده خندید و گفت: یعنی اگر یک سهم هزار تومانی پیدا

کنم،سید خندان میدان صنعت می‌شود نفری ۳ سهم!

- یعنی شما حاضرید بخشی از درآمد خود را به بورس ببرید؟ ریسک هم دارد. هرچند اگر از طریق صندوق‌های سرمایه گذاری وارد شوید، ریسک کمتر می‌شود.

قبل از این که آقای راننده جواب بدهد، خانم مسافر میانسالی که تا این زمان ساکت مانده بود، گفت: من که حاضر نیستم.

مگر چقدر امنیت اقتصادی داریم که ریسک هم بکنیم؟ توی این اوضاع مملکت یا باید سکه بخریم یا دلار و یورو که کلاهمون رو باد نبیره، بورس و سهام پیشکش!

اما آقای راننده واکنش دیگری داشت و می‌گفت: خانم مگه ندیدی ترامپ روی خوش نشان داده؟ اگر ورق برگردد، تمام این سکه‌ها و دلارها به یک پول سیاه نمی‌ارزه! مگه سال ۶۷ یادتون نیست؟ همین روزای مرداد بود که یک شبه قیمت طلا سقوط کرد. الان هم که صبح و شب اعلام می‌کنند قیمت طلا حباب داره! حداقل اگر چیزی می‌خریم، به قیمت بخریم بهتره.

آقای راننده: یعنی قیمت هر سهم چقدر است؟

نماگر، تحت عنوان شاخصی صنعتی داوجونز شناخته می‌شود. این شاخص از ۲۶ می ۱۸۹۶ شروع به کار کرد. نکته مهم در نحوه محاسبه این شاخص این است که به صورت میانگین ساده قیمت‌ها محاسبه می‌شود و در نتیجه تأثیر شرکت‌ها در این نماگر هم وزن است و از نوع شاخص‌های قیمتی شناخته می‌شود.

شاخص S&P۵۰۰ توسط شرکت Standard & Poor's ایجاد شده و از سال ۱۹۵۷ شروع به کار کرد و از ترکیب حدودا ۵۰۰ سهم که در آمریکا معامله می‌شدند، ساخته شد. سهام تشکیل دهنده S&P۵۰۰ در یکی از دو بازارهای نزدیک و نیویورک معامله می‌شوند. پس از داوجونز، شاخص S&P۵۰۰ بزرگترین شاخص سهام آمریکا است و در مقوله شاخص‌های تأثیرگذار بر اقتصاد جای داده می‌شود. بسیاری از صندوق‌های مشترک سرمایه‌گذاری، صندوق‌های تبادل ارز و دیگر صندوق‌ها همچون صندوق بازتنشنگی تحت تأثیر عملکرد شاخص S&P۵۰۰ هستند.

شاخص Nikkei ۲۲۵ یا شاخص میانگین سهام نیکی ۲۲۵ به عنوان مهم‌ترین شاخص بورس ژاپن شناخته می‌شود. این شاخص شامل ۲۲۵ سهام در بازار اول بورس اوراق بهادار توکیو است. محاسبه این شاخص بسیار شبیه به داوجونز است. شاخص نیکی را روزنامه مالی ژاپن از هفتم سپتامبر سال ۱۹۵۰ محاسبه و منتشر کرد. ۲۲۵ شرکت موجود در شاخص به صورت دوره‌ای (ابتدای ماه اکتبر در هر سال) با توجه به معیار نقدشوندگی در بازار و توازن در آن صنعت انتخاب می‌شوند. این شاخص یک شاخص میانگین قیمتی است.

شاخص FTSE۱۰۰ مهمترین شاخص سهام در بورس بریتانیا به شمار می‌رود. این شاخص که به طور غیررسمی «فوتسی» نیز خوانده می‌شود، توسط شرکت مستقل FTSE Group محاسبه میشود و براساس میانگین موزون مقدار قیمت سهام ۱۰۰ شرکت از بزرگترین شرکت های فعال در بورس سهام لندن محاسبه می‌شود. سهام این شرکت‌ها به شکل آزاد شناور است و هر شرکت وزن مختص به خود را در شاخص دارد. در کنار شاخصFTSE ۱۰۰ ، شاخص‌های دیگری نیز به طور فعال استفاده می‌شوند. به عنوان مثال شاخص FTSE Mid ۲۵۰ که دربرگیرندهٔ ۲۵۰ شرکت بریتانیایی است، یکی از آن‌هاست.

*کارشناس بازار سرمایه